

Viure sense llegir és perillós

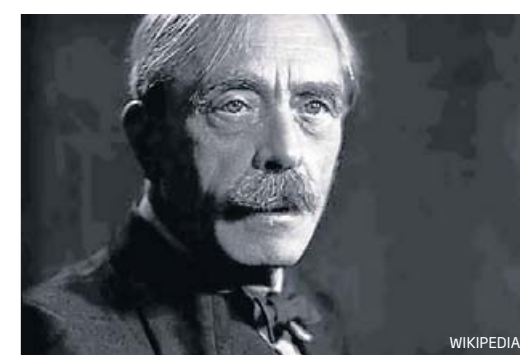

Valéry a Montserrat

Això va ser el maig del 1924, cap al final del temps de la Mancomunitat de Catalunya. Aquest òrgan de govern, que ha estat el més rendible i més *preiswert* (que val molt, però resulta barat) de la història de Catalunya, va preocupar-se de convidar, especialment a Barcelona, homes i dones de lletres i de ciències de gran valor, del país que fossin. De francesos en venien més, perquè en aquell temps la gent culta de la ciutat entenia el francès perfectament; no calien interprets. Entre els que van visitar Barcelona hi havia Paul Valéry –el seu prestigi a França ja era enorme– convidat per dues institucions, el PEN Club català i els Amics de la Poesia.

D'aquestes trobades, que van tenir lloc a l'Ateneu, en van quedar unes quantes ressenyes periodístiques i una carta, que tinc a casa per a goig de comparatista, en què Valéry diu: “Barcelona és un gran port que pensa”. Avui és un gran port, però si pensa gaire, o molt, o gens, és una qüestió que caldria debatre a fons. És interessant que l'autor francès escrivís, en un llibre editat per Frédéric Lefèvre, *Entretiens avec Paul Valéry* (1926), que va tenir feina a satisfer dues invitacions alhora, les que ja hem dit, a causa de les desavinences que li va semblar que hi havia entre els partits polítics subjacents a les respectives institucions: “Vaig estar a Barcelona en unes condicions delicioses –va parar a l'Hotel Oriente, llavors pròsper–, però delicades. Dos partits molt oposats –podem imaginar que es tractava de la Lliga i d'Esquerra Republicana– m'hi han fet, cadascú d'acord amb la seva naturalesa, una recepció molt amable i honorable. Vaig parlar per als uns i per als altres... No sempre va ser fàcil”.

Però, mogut per la curiositat, o moguts els seus amfitrions per un desig d'enlluernar el francès, Valéry també va anar a Montserrat: “Tenia moltes ganes de veure aquest estrany paisatge i de visitar el monestir benedictí construït a uns 800 metres d'altura” –són 720, per ser exactes, però Valéry era de lletres–. Els delegats de la Mancomunitat van convidar l'escriptor a agafar el funicular que puja fins a l'ermita de Sant Joan, zenit del massís. I llavors es va produir una escena que és del tot graciosa: les autoritats que acompanyaven Valéry no van voler fer cua (era diumenge), i els que esperaven –“*le peuple*”, escriu Valéry, amb èmfasi– es van queixar a la catalana. Llavors l'autoritat mancomunada va dir, segons que explica Valéry mateix: “Quina vergonya, senyors, per al poble de Catalunya, quan tot el món s'assabentarà que no heu deixat passar al davant el Savi Francès [amb majúscules al text]”. Sempre mirant-nos el melic i, damunt, exagerant! I al final no van fer cua. ♦♦

WIKIPEDIA

JOSEP ANTON CODINA

VINCENT MONADÉ

ARA

MICHEL HOUELLEBECQ

FRANCESC MELCION

Llegim per evadir-nos, per entendre'ns una mica, per oblidar, per refugiar-nos de la intempèrie més freda, per no morir

Els amics es moren, els amors s'esfumen i els llibres ens acullen

“A la vida només queda la feina feta. Perquè els amics es moren i els amors s'esfumen”. Ho va dir el director escènic i gestor teatral Josep Anton Codina (Barcelona, 1932) al dinar en què es van fer públics els Premis Nacionals de Cultura d'aquest 2018 tan gris. Codina, un dels deu guardonats, és un home savi que ha entès de què va el joc. En efecte, les persones es moren o desapareixen i descobrim aleshores que només ens tenim a nosaltres i a la feina que fem. Que no és poca cosa: com va deixar escrit Joan Maragall a l'esplèndid poema *Elogi del viure*, “El món s'adobaria bé tot sol/només que cadascú/ fes el seu deure amb amor/ a casa seva”.

La cultura, diem i és veritat, és allò que queda quan tota la resta es trenca. És allò que queda quan no queda res. Quan els amics es moren i els amors s'esfumen, la desolació seria encara més gran si no ens poguéssim refugiar en l'art i en les paraules que algú ha tingut la necessitat de crear o d'escriure. Potser sí que hi ha altres refugis a punt per acollir-nos així que ens assetja la intempèrie moral, però no els conec.

Vincent Monadé, president del Centre National du Livre de París, explica que la seva única medicina

és llegir, llegir i llegir. Perquè llegir és no estar mai aïllat del tot, perquè llegir és tenir “molts amics propers, íntims, que tenen sovint el bon gust d'estar morts i d'estar sempre en silenci”. Perquè llegir, diu Monadé parafrasejant Montesquieu, és no arribar a conèixer cap pena que una hora de lectura no aconsegueixi dissipar. “Llegir és estar acompanyat en la pena i en el dol, en el sofriment i en la desgràcia tant com en l'alegria i la rialla, la felicitat i el goig”.

El secret per afrontar l'aflicció el dia que truqui a la porta

I per això, perquè ell no podria viure sense llegir, ha trobat oportú escriure un llibre que té un format curiós: una mena de manual d'autoajuda en clau d'humor adreçat a les dones que voldrien encomanar la passió per la lectura als homes que estimen. El títol és del tot explícit: *Cómo hacer leer a los hombres de tu vida* (Plataforma). L'objectiu no és fer millors persones, perquè llegir no fa miracles en aquest sentit, sinó fer persones més acompanyades, més preparades per afrontar l'aflicció en el moment que se'ls planti al davant. “Els qui tenen la sort de llegir pateixen i ploren com els altres –afirma Vincent Monadé–. Però poden evadir-se, ni que només sigui durant uns minuts, del dolor”.

L'amor i la lectura i el risc de conformar-se amb la vida

“Només obtens alguna cosa dels llibres si ets capaç de posar alguna cosa teva en el que estàs llegint”. La frase, de Sándor Márai, encapçala un llibre de Silvia Tarragó que es titula *L'amor i la lectura* i que ha publicat Comanegra a la sèrie *Emoció*, una col·lecció de textos de narrativa breu que flirtegen –aquests també– amb l'autoajuda.

El relat de Tarragó se'n presenta com una faula de Sant Jordi: una dona demana en una llibreria un llibre per regalar al seu fill, un home de 41 anys a qui “no li agrada llegir”. No cal ser gaire perspicaç per endevinar que al fill en qüestió li acabarà agradant llegir. Els lectors de la faula hi trobaran sentències irrefutables a favor de la lectura, com aquesta de Michel Houellebecq: “Viure sense llegir és perillós, perquè obliga a conformar-se amb la vida”.

I sí, entenc que han de tenir un lloc al mercat els llibres que pretenen contagiar l'amor pels llibres. Però crec que la millor manera d'enamorar-se'n és tastar-los directament i a veure què. Per exemple, ara mateix estic submergida en una novel·la fascinant i tenebrosa, que m'atreu i m'esgarrija a la vegada. Una novel·la sobre el desig i la por i la mort i les abelles i tot això. ♦♦